



<http://uard.bg>

## New Knowledge Journal of Science

### Списание за наука „Ново знание“

Academic Publishing House „Talent“  
University of Agribusiness and Rural Development – Bulgaria

Академично издателство „Талант“  
Висше училище по агробизнес и развитие на регионите – Пловдив

## DEMOGRAPHIC CHARACTERISTICS OF HASKOVO, BULGARIA

**Maria Yovkova**

*University of Agribusiness and Rural Development – Plovdiv, Bulgaria*

---

**Key words:**

population  
birthrate  
mortality  
population density

**Abstract**

The article examines basic demographic indicators for the district of Haskovo (Bulgaria) - ethnic composition of the population, number and proportion of the population, percentage of population in the municipalities of the area, ratio of urban and rural population, sex structure of the population, age distribution, density, fertility, mortality, population growth, migration, etc. The main conclusions highlight the key trends and accentuate on the prospects for the population in the district in the future.

---

## ДЕМОГРАФСКА ХАРАКТЕРИСТИКА НА ОБЛАСТ ХАСКОВО

**Мария Йовкова**

*Висше училище по агробизнес и развитие на регионите – Пловдив*

---

**Ключови думи:**

население  
раждаемост  
смъртност  
гъстота на населението

**Резюме**

Статията разглежда основни демографски показатели за област Хасково – етнически състав на населението, брой и относителен дял на населението в областта спрямо населението на страната, относителен дял на населението в общините на областта, съотношение на градското и селското население, полова структура на населението, възрастово разпределение, гъстота, раждаемост, смъртност, естествен прираст, движение и т.н. Основните изводи подчертават основните тенденции и акцентират на перспективите за развитие на населението в областта в бъдеще.

---

**ВЪВЕДЕНИЕ**

Област Хасково е една от 28-те области на Република България. Тя заема площ от 5543 км<sup>2</sup> или 5% от общата територия, която я нарежда на пето място по площ. Населението на областта възлиза на 242 030 жители. Средната гъстота на населението е 43,7 човека на км<sup>2</sup>, което е значително под средното за страната.

Областта е разположена в най-югоизточната част на Южния централен район и е единствената област, която граничи с двете южни съседки на страната – Гърция и Турция. Граничното положение на областта е благоприятно от гледна точка на възможностите за нейното развитие. Осъществява се сътрудничество с административните единици на двете южни

съседки, което включва стокообмен, обмяна на опит в областта на административното управление, опазване на околната среда и транспорта. Има два гранични пункта в този район и те са разположени в Капитан Андреево и Ново село. Районът разполага с добре развита пазарна структура, която включва безмитна зона, трудова и стокова борса.

Промишлеността играе основна роля в икономическото развитие на област Хасково. Преобладаващата промишленост обхваща машиностроене и металообработване, текстил и трикотаж, както и производство на храни и напитки. Характерни за района производства са: торове, машини и оборудване за тютюнопроизводството в Хасково. Обработваемата земя възлиза на 33,9% от

общата територия на района. Селското стопанство е специализирано в зърнопроизводство и зеленчукопроизводство, има и производство на пшеници и дини.

Един от основните проблеми на областта е депопулацията в община Ивайловград, както и в крайните южни части. В резултат от картата на района изчезват цели селски райони, особено в граничните селища.

Друг специфичен за района проблем, е недостигът на питейна вода. С построяването на язовирна стена „Тракиец“, както и разработването на други схеми за съхраняване на водата, се прави опит за преодоляване на този проблем в краткосрочен план. Демографското развитие на област Хасково е подобно на средното за страната. Спадът на населението се дължи на неблагоприятни демографски процеси, като нарастване на смъртността и намаление на раждаемостта.

### НАСЕЛЕНИЕ НА ОБЛАСТ ХАСКОВО

Населението в област Хасково от преброяването през 2011 година е 242 030 жители. Броят на населението от предишното преброяване през 2001 година е 277 478. Населението в областта за 2001 година се състои от: българи – 196 044 (81%), турци – 27 349 (11,3%), цигани – 14 764 (6,1%) и други – 3 873 (1,6%).

От таблица 1 можем да направим извод, че турците и циганите в областта са повече от средното за страната, а българите и другите етнически групи са по-малко. Преобладаващата етническа група в областта са българите.

Средногодишният брой на населението се изчислява

по формулата:  $\bar{S} = \frac{S_0 + S_1}{2}$ , където  $S_0$  и  $S_1$  се

отразява броя на населението, съответно в началото и края на годината.

Относителният дял на населението в областта се изчислява в процент от общия брой на населението в страната.

Можем да направим извод, че относителният дял на населението на областта спрямо това на страната не се изменя съществено през последните години.

Най-многобройно е населението в Хасково, последвано от Димитровград и Харманли. Във всички градове на областта се вижда намаление на населението, единствено в Стамболово се наблюдава увеличение (Таблица 3).

Можем да направим извод, че в областта преобладава градско население (Таблица 4). Забелязва се, че както в градското, така и в селското население на областта жените са повече от мъжете, но в градското тази разлика е по-голяма, отколкото в селското. Преобладаващото население в градовете са жени, тенденцията е устойчива (Таблицы 5-8). Относителният дял на мъжете, като разпределение по местоживеење в градовете, е намален през 2010 година. Относителният дял на жените в градовете се е увеличил през 2006 година. В селата също преобладават жените спрямо мъжете.

Относителният дял на лицата в подтрудо̀способна възраст е 18,66%. В тази възрастова група преобладават мъжете, които са 2,5% повече от жените. Относителният дял на населението в трудо̀способна възраст е 61,9% и тук мъжете са повече от жените - само с 0,12%. Относителният дял на населението в надтрудо̀способна възраст е 19,44%, но тук преобладаващият пол са жените и то с 18,24%. От това установяваме, че жените имат по-голяма средна продължителност на живот отколкото мъжете.

От данните установяваме, че процесът на демографско застаряване като проблем се задълбочава, а младото население все повече намалява. Относителният дял на жителите на областта в трудо̀способна възраст се увеличава.

Реалитетът (гъстотата) е изчислен по формулата:  $R=S/T = 254\,767/5\,543$ , където  $S$  е населението на областта, а  $T$  е общата територия в квадратни метри. Гъстотата на населението е с тенденция към намаление, като най-ниска тя е през 2010 година. На квадратен километър площ се пада средно по около 45,96 жители (2010 година). Средната гъстота за последните пет години е 46,94 жители (Таблица 9).

**Таблица 1.** Етнически състав на населението на България и област Хасково по данни за 2001 г.

	България	Област Хасково
Общо - 2011	7351234	242030
Общо - 2001	7932984	277478
<b>Етнически групи – 2001 година</b>		
Българи – брой	6655774	196044
Българи - %	83,90%	81,00%
Турци - брой	7432984	27349
Турци - %	9,40%	11,30%

	<b>България</b>	<b>Област Хасково</b>
Цигани - брой	372850	14764
Цигани - %	4,70%	6,10%
Други - брой	158660	3873
Други - %	2,00%	1,60%

Източник: [www.nsi.bg](http://www.nsi.bg)

**Таблица 2.** Брой и относителен дял на населението в областта спрямо населението на страната – средногодишно население

<b>Година</b>	<b>Население на областта</b>	<b>Население на страната</b>	<b>Относителен дял</b>
2001 г.	277478	7932984	3,50%
2004 г.	269215	7781161	3,46%
2005 г.	267204	7739900	3,45%
2006 г.	265192	7699020	3,45%
2007 г.	263019	7659764	3,43%
2008 г.	260365	7623395	3,42%
2009 г.	257708	7585131	3,40%
2010 г.	254767	7534289	3,38%
2011 г.	242030	7351234	3,29%

Източник: [www.nsi.bg](http://www.nsi.bg)

**Таблица 3.** Относителен дял на населението в общините на областта в средногодишен план

<b>Години</b>	<b>2006 г.</b>	<b>2007 г.</b>	<b>2008 г.</b>	<b>2009 г.</b>	<b>2010 г.</b>
<b>Общини</b>					
<b>Население на областта - брой</b>	<b>265192</b>	<b>263019</b>	<b>260365</b>	<b>257708</b>	<b>254767</b>
Димитровград - брой	59691	58936	58166	57342	56375
Относителен дял	22,51%	22,41%	22,34%	22,25%	22,13%
Ивайловград - брой	7307	7175	7015	6850	6685
Относителен дял	2,76%	2,72%	2,69%	2,66%	2,62%
Любимец - брой	10810	10685	10566	10455	10337
Относителен дял	4,08%	4,06%	4,06%	4,06%	4,06%
Маджарово - брой	1894	1893	1875	1822	1829
Относителен дял	0,71%	0,72%	0,72%	0,71%	0,72%
Минерални бани - брой	6596	6586	6582	6547	6552
Относителен дял	2,49%	2,50%	2,53%	2,54%	2,57%
Свиленград - брой	25004	24821	24578	24288	24005
Относителен дял	9,43%	9,44%	9,44%	9,42%	9,42%
Симеоновград - брой	9827	9677	9536	9418	9285
Относителен дял	3,71%	3,68%	3,66%	3,65%	3,64%
Стамболово - брой	6020	6042	6051	6080	6086
Относителен дял	2,27%	2,30%	2,32%	2,36%	2,39%

Години	2006 г.	2007 г.	2008 г.	2009 г.	2010 г.
<b>Общини</b>					
<b>Население на областта - брой</b>	<b>265192</b>	<b>263019</b>	<b>260365</b>	<b>257708</b>	<b>254767</b>
Тополовград - брой	13412	13090	12696	12328	11974
Относителен дял	5,06%	4,98%	4,88%	4,78%	4,70%
Харманли - брой	26471	26143	25990	25790	25525
Относителен дял	9,98%	9,94%	9,98%	10,00%	10,01%
Хасково - брой	98160	97871	97310	96788	96114
Относителен дял	37,01%	37,21%	37,37%	37,56%	37,73%

Източник: [www.nsi.bg](http://www.nsi.bg)**Таблица 4.** Съотношение на градското и селското население в областта

Години	Градско население	Относителен дял от общото население	Селско население	Относителен дял от общото население
2006 г.	185961	70,12%	79231	29,88%
2007 г.	184224	70,04%	78795	29,96%
2008 г.	182206	69,98%	78159	30,02%
2009 г.	180826	70,16%	76882	29,83%
2010 г.	178935	70,23%	75832	29,77%

Източник: [www.nsi.bg](http://www.nsi.bg)**Таблица 5.** Полова структура на населението, разпределени по признака градове / села

Година	Градско население	Мъже	Жени	Селско население	Мъже	Жени	Съотношение на мъжете към жените	Съотношение на жените към мъжете
2006 г.	185961	89812	96149	79231	39052	40179	0,94%	1,06%
2007 г.	184224	88833	95391	78795	38886	39909		
2008 г.	182206	87801	94405	78159	38630	39529		
2009 г.	180826	87080	93746	76882	38017	38865		
2010 г.	178935	86058	92877	75832	37534	38298		

Източник: [www.nsi.bg](http://www.nsi.bg)**Таблица 6.** Брой и относителен дял на разпределение на населението по пол и местоживеење в градове/села

Години	В градовете - брой	Мъже-брой	% мъже	Жени - брой	% жени	В селата - брой	Мъже - брой	% мъже	Жени - брой	% жени
2006 г.	185961	89812	48,30%	96149	51,70%	79231	39052	49,29%	40179	50,71%
2007 г.	184224	88833	48,22%	95391	51,78%	78795	38886	49,35%	39909	50,65%
2008 г.	182206	87801	48,19%	94405	51,81%	78159	38630	49,42%	39529	50,58%
2009 г.	180826	87080	48,16%	93746	51,84%	76882	38017	49,45%	38865	50,55%
2010 г.	178935	86058	48,09%	92877	51,91%	75832	37534	49,50%	38298	50,50%

Източник: [www.nsi.bg](http://www.nsi.bg)

Таблица 7. Разпределение на населението в областта по възраст и пол за 2010 година

	До 18 г.	18 – 64 г.	Над 64 г.
<b>Общо в областта по възраст</b>	47234	156691	49202
<b>Относителен дял</b>	18,66%	61,90%	19,44%
<b>Мъже</b>	24206	78438	20116
<b>Относителен дял на мъжете в областта по възраст</b>	51,25%	50,06%	40,88%
<b>Жени</b>	23028	78253	29085
<b>Относителен дял на жените в областта по възраст</b>	48,75%	49,94%	59,12%

Източник: [www.nsi.bg](http://www.nsi.bg)

Таблица 8. Възрастово разпределение на населението в областта

	До 18 г. брой	18 – 64 г. брой	Над 64 г. брой	До 18 г. %	18 – 64 г. %	Над 64 г. %
2006 г.	52232	160899	51181	19,76%	60,87%	19,36%
2007 г.	50829	160235	50662	19,42%	61,22%	19,36%
2008 г.	49493	159505	50009	19,11%	61,58%	19,31%
2009 г.	48395	158453	49560	18,87%	61,80%	19,33%
2010 г.	47234	156691	49202	18,66%	61,90%	19,44%

Източник: [www.nsi.bg](http://www.nsi.bg)

Таблица 9. Гъстота на населението

Година	Население на областта	Реалитет
2006 г.	265192	47,84
2007 г.	263019	47,45
2008 г.	260365	46,97
2009 г.	257708	46,49
2010 г.	254767	45,96

Източник: [www.nsi.bg](http://www.nsi.bg)

Таблица 10. Раждания в областта (живородени, мъртвородени) по местоживеење град/село

Година	2006 г.	2007 г.	2008 г.	2009 г.	2010 г.
<b>Общо</b>	2355	2382	2300	2514	2411
<b>Общо в градовете</b>	1790	1805	1782	1936	1852
<b>Общо в селата</b>	565	577	518	578	559
<b>Живородени - общо</b>	2331	2367	2282	2483	2387
<b>Живородени в градовете</b>	1771	1793	1768	1913	1835
<b>Живородени в селата</b>	560	574	514	570	552
<b>Мъртвородени - общо</b>	24	15	18	31	24
<b>Мъртвородени в градовете</b>	19	12	14	23	17
<b>Мъртвородени в селата</b>	5	3	4	8	7

Източник: [www.nsi.bg](http://www.nsi.bg)

Таблица 11. Разпределение на раждаемостта по общини

Община	2006 г.		2007 г.		2008 г.		2009 г.		2010 г.	
	Брой	%								
Хасково - област	2331	3,15%	2367	3,14%	2282	2,94%	2483	3,07%	2387	3,16%
Димитровград	454	19,48%	443	18,72%	426	18,67%	487	19,61%	468	19,61%
Ивайловград	54	2,32%	52	2,28%	48	2,10%	42	1,69%	44	1,84%
Любимец	99	4,25%	117	4,92%	111	4,86%	111	4,47%	106	4,45%
Маджарово	14	0,60%	19	0,80%	10	0,44%	11	0,44%	12	0,50%
Минерални бани	46	1,97%	58	2,45%	63	2,76%	60	2,52%	52	2,18%
Свиленград	221	9,48%	214	9,04%	202	8,85%	220	8,86%	117	4,90%
Симеоновград	114	4,89%	119	5,03%	109	4,78%	131	5,28%	120	5,03%
Стамболово	50	2,15%	57	2,41%	53	2,32%	62	2,50%	63	2,64%
Тополовград	100	4,29%	94	3,97%	80	3,51%	76	3,06%	73	3,06%
Харманли	229	9,82%	268	11,32%	277	12,14%	286	11,52%	265	11,10%
Хасково - град	950	40,76%	926	39,12%	903	39,57%	997	40,15%	967	40,51%

Източник: [www.nsi.bg](http://www.nsi.bg)

Таблица 12. Живородени по общини и възраст на майката за 2010 година

Общини	Общо	Възраст на майката						
		Под 20 г.	20 – 24 г.	25 – 29 г.	30 – 34 г.	35 – 39 г.	40 – 44 г.	45 и над 45 г.
Хасково - област	2387	408	630	667	482	180	19	1
Димитровград	468	69	135	136	93	33	2	-
Ивайловград	44	5	14	13	9	3	-	-
Любимец	106	32	31	18	15	10	-	-
Маджарово	12	2	4	3	1	2	-	-
Минерални бани	52	5	14	18	11	4	-	-
Свиленград	217	42	50	55	50	19	1	-
Симеоновград	120	39	40	25	11	4	-	1
Стамболово	63	7	20	15	18	2	1	-
Тополовград	73	23	18	17	11	4	-	-
Харманли	265	61	82	66	37	15	4	-
Хасково - град	967	123	222	301	226	84	11	-

Източник: [www.nsi.bg](http://www.nsi.bg)

Таблица 13. Средна възраст на майката при раждане по град/село през последните пет години

Област Хасково	2006 г.		2007 г.		2008 г.		2009 г.		2010 г.	
	раждане на първо дете	раждане на дете	раждане на първо дете	раждане на дете	раждане на първо дете	раждане на дете	раждане на първо дете	раждане на дете	раждане на първо дете	раждане на дете
Общо	24,1	25,5	23,7	25,6	24	25,8	24	25,8	24,7	26,3
В градовете	24,6	25,8	24,2	25,9	24,3	26	24,5	26,2	25,2	26,7
В селата	22,6	24,5	22,2	24,4	22,7	25,1	22,2	24,6	23,1	25,1

Източник: [www.nsi.bg](http://www.nsi.bg)

Таблица 14. Разпределение на смъртността по общини

Общини	2006 г.		2007 г.		2008 г.		2009 г.		2010 г.	
	Брой	%								
Хасково - област	4122	0,05%	4095	0,05%	4034	0,05%	3879	0,05%	4000	0,05%
Димитровград	974	23,63%	962	23,49%	997	24,71%	946	24,39%	972	24,3%
Ивайловград	122	2,96%	137	3,35%	119	2,95%	119	3,07%	107	2,68%
Любимец	202	4,90%	222	5,42%	176	4,36%	213	5,49%	213	5,33%
Маджарово	44	1,07%	40	0,98%	42	1,04%	31	0,8%	38	0,95%
Минерални бани	121	2,94%	108	2,64%	100	2,48%	106	2,73%	103	2,58%
Свиленград	368	8,93%	355	8,67%	366	9,07%	374	9,64%	356	8,9%
Симеоновград	186	4,51%	152	3,71%	170	4,21%	158	4,07%	158	3,95%
Стамболово	94	2,28%	118	2,88%	105	2,6%	89	2,29%	116	2,9%
Тополовград	323	7,84%	261	6,37%	267	6,62%	229	5,9%	474	11,85%
Харманли	442	10,72%	477	11,65%	447	11,08%	418	10,78%	463	11,58%
Хасково - град	1246	30,23%	1263	30,84%	1245	30,86%	1196	30,83%	1200	30%

Източник: [www.nsi.bg](http://www.nsi.bg)

Таблица 15. Детска смъртност

Година	2006 г.		2007 г.		2008 г.		2009 г.		2010 г.	
	Брой	‰	Брой	‰	Брой	‰	Брой	‰	Брой	‰
България	720	9,7 ‰	690	9,2 ‰	668	8,6 ‰	729	9,0 ‰	708	9,4 ‰
Област Хасково	23	9,87 ‰	19	8,03 ‰	22	9,64 ‰	25	10,07 ‰	25	10,47 ‰

Източник: [www.nsi.bg](http://www.nsi.bg)

Таблица 16. Естествен прираст на населението в областта

Област Хасково	Раждания	Коефициент на раждаемост ‰	Умирения	Коефициент на смъртност ‰	Естествен прираст	Коефициент на естествен прираст ‰
2006 г.	2331	8,79 ‰	4122	15,54 ‰	-1791	- 6,75 ‰
2007 г.	2367	8,72 ‰	4095	15,57 ‰	-1728	- 6,85 ‰
2008 г.	2282	8,76 ‰	4034	15,49 ‰	-1752	- 6,73 ‰
2009 г.	2483	9,63 ‰	3879	15,05 ‰	-1396	- 5,42 ‰
2010 г.	2387	9,37 ‰	4000	15,7 ‰	-1613	- 6,33 ‰

Източник: [www.nsi.bg](http://www.nsi.bg)

Таблица 17. Естествен прираст на населението в общините за 2010 година

Общини	Раждания	Умирения	Естествен прираст
Хасково - област	2387	4000	-1613
Димитровград	486	972	-486
Ивайловград	44	107	-63

Общини	Раждания	Умиряния	Естествен прираст
Любимец	106	213	-107
Маджарово	12	38	-26
Минерални бани	52	103	-51
Свиленград	217	365	-148
Симеоновград	120	158	-38
Стамболово	63	116	-53
Тополовград	73	274	-201
Харманли	265	463	-198
Хасково - община	967	1200	-233

Източник: [www.nsi.bg](http://www.nsi.bg)

Таблица 18. Сключени бракове в областта за последните пет години и коефициент на брачност

Година	2006 г.		2007 г.		2008 г.		2009 г.		2010 г.	
	брой	‰								
Страната	32773	4,26‰	29640	3,87‰	27722	3,64‰	25923	3,42‰	24286	3,22‰
Хасково	1057	3,86‰	783	2,98‰	801	3,08‰	742	2,88‰	672	2,64‰

Източник: [www.nsi.bg](http://www.nsi.bg)

Таблица 19. Бракоразводи

Години	2006 г.		2007 г.		2008 г.		2009 г.		2010 г.	
	брой	‰								
Страната	14828	1,93‰	16347	2,13‰	14104	1,85‰	11662	1,54‰	11012	1,46‰
Област Хасково	487	1,83‰	507	1,93‰	401	1,54‰	364	1,41‰	302	1,18‰

Източник: [www.nsi.bg](http://www.nsi.bg)

Таблица 20. Механично движение на населението през 2010 година по общини

Общини	Заселени	Изселени	Механичен прираст
България	155212	179402	-24190
<b>Хасково - област</b>	<b>4620</b>	<b>6288</b>	<b>-1668</b>
Димитровград	951	1460	-509
Ивайловград	100	188	-88
Любимец	197	217	-20
Маджарово	136	51	85
Минерални бани	251	180	71
Свиленград	378	514	-136
Симеоновград	127	260	-133
Стамболово	124	144	-20
Тополовград	221	428	-207
Харманли	399	573	-174
Хасково - град	1736	2273	-537

Източник: [www.nsi.bg](http://www.nsi.bg)

**Раждаемост**

Раждаемостта е един от основните демографски процеси и се определя от потока на ражданията.

Раждаемостта на населението в областта е приблизително 9,36 промила (Таблица 10). Коефициентът на раждаемост (брой живородени деца на 1000 души от средногодишния брой на населението) в страната е 10,02 промила, следователно в областта се отбелязва сравнително по-ниска раждаемост.

Раждаемостта на населението ( $n$ ) се изчислява като броят на родените ( $N$ ) към даден период се отнася към средногодишния брой на населението за този период ( $\bar{S}$ ) и полученият резултат се умножава по

$$\text{хиляда, или: } n = \frac{N}{\bar{S}} \cdot 1000$$

Установяваме, че най-много са родените през 2009 година, но тогава има и най-много мъртвородени. Най-малко родени са през 2008 година. За градовете тази тенденция се запазва. В селата най-много са живородените през 2007 година, а най-малко отново през 2008 година. Мъртвородените през 2009 година са най-много, а най-малко са през 2007 година.

Като областен град Хасково бележи най-голяма раждаемост, а след него са Димитровград и Харманли (Таблица 11). Най-малка раждаемост има в Маджарово. В Любимец, Симеоновград и Стамболово раждаемостта се увеличава, а в Ивайловград и Тополовград намалява.

От таблицата 12 виждаме, че за 2010 година в областта се раждат най-много деца от жени на възраст от 25 до 29 години. В общините Любимец, Свиленград и Тополовград най-много жени раждат над 20-годишна възраст. В Ивайловград, Стамболово, Свиленград и Харманли най-много деца се раждат от жени на възраст от 20 до 24 години.

Възрастта на майките при раждане на деца се увеличава. В сравнение с 2006 година през 2010 година възрастта на майките при раждане на първо дете се увеличава с половин година. При раждане на дете възрастта на майките се увеличава с 8 месеца.

**Смъртност**

Смъртността в областта е приблизително 15,7 промила (Таблица 14). Коефициентът на общата смъртност (брой умрели лица на 1000 души от средногодишния брой на населението) за страната е 14,62 промила, следователно в областта смъртността е по-висока от средната за страната.

Коефициентът на смъртност ( $m$ ) показва броя на умрелите лица на 1000 души от населението. Изчислява се в промили, като отношение на броя на умрелите лица ( $M$ ) през годината и средногодишния брой на населението ( $\bar{S}$ ) през същата година.

$$m \text{ ‰} = \frac{M}{\bar{S}} \cdot 1000$$

Най-висока е смъртността в общините Хасково, Димитровград и Харманли, а най-малка е в Маджарово, Стамболово и Ивайловград. През 2006 година смъртността е най-висока, а през 2009 година е най-ниска.

Коефициент на детска смъртност ( $m_0$ ) показва броя на починалите деца на възраст до една година на 1000 живородени деца. Изчислява се в промили, като отношение на умрелите деца на възраст под една година ( $M_0$ ) и броя на живородените деца ( $N$ ).

$$m_0 \text{ ‰} = \frac{M_0}{N} \cdot 1000$$

През последните пет години в област Хасково детската смъртност е най-ниска през 2007 година, а през 2009 и 2010 е най-висока. В областта смъртността е по-висока от средната за страната с 1%. Причина за увеличената смъртност в областта е застаряване на населението.

**Естествен прираст на населението**

Естественият прираст на населението представлява разликата между броя на живородените и броя на починалите. Коефициентът на естествения прираст ( $k$ ) показва броя на увеличението / намалението на населението на 1000 души. Изчислява се в промили, като отношение на разликата между броя на живородените и броя на умрелите ( $N - M$ ) през годината и средногодишния брой на населението ( $\bar{S}$ ) през същата година.

$$k \text{ ‰} = \frac{N - M}{\bar{S}} \cdot 1000$$

Стойността на коефициента на естествения прираст (разликата между ражданията и умираанията на 1000 души от средногодишния брой на населението) за страната е минус 4,6%. Следователно в областта има по-нисък естествен прираст от средния за страната (Таблицы 16 и 17).

**Брачност и бракоразводност**

Коефициентът на брачност показва ( $b$ ) броя на сключените бракове на 1000 души от населението. Изчислява се в промили, като отношение на броя на сключените бракове ( $B$ ) през годината и средногодишния брой на населението ( $\bar{S}$ ) през същата година.

$$b \text{ ‰} = \frac{B}{\bar{S}} \cdot 1000$$

През последните пет години в общината най-много сключени бракове има през 2006 година, а най-малко през 2010 година (Таблица 18).

Коефициентът на бракоразводност ( $p$ ) показва броя на разводите на 1000 души от населението. Изчислява се в промили, като отношение на броя на разводите ( $P$ ) през годината и средногодишния брой на населението ( $\bar{S}$ ) през същата година.

$$p\% = \frac{P}{\bar{S}} \cdot 1000$$

Бракоразводите са най-много през 2007 година и най-малко през 2010 година, както в страната така и в област Хасково (Таблица 19).

### Миграция

Емиграцията е процес на изселване на населението от дадена територия в друга. Имиграция е процес на заселване на лица от друга територия в дадената. Емиграцията и имиграцията образуват процеса на миграция или още наречена механично движение.

Механичното движение на населението се намира по формулата:

$$St+1 = St + N - M + I - E, \text{ където:}$$

$St+1$  е населението в момента  $t+1$

$St$  е население в момента  $t$

$N$  е родените в периода от  $t$  до  $t+1$

$M$  е умрелите в периода от  $t$  до  $t+1$

$I$  е имигриралите в периода от  $t$  до  $t+1$

$E$  е емигриралите в периода от  $t$  до  $t+1$

Изселените от страната са повече от заселените и затова механичният прираст е минусов. Повечето общини от област Хасково също са с минусов прираст. Единствено в общините Минерални бани и Маджарово механичният прираст е положителен и заселените са повече от изселилите се (Таблица 20).

### ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Раждаемостта е по-голяма в градовете, отколкото в селата. Причините за това са социално-икономически: отлив на по-младото поколение от селата, липса на препитание в селата. Забелязва се, че възрастта на която жените стават майки, се увеличава. Брачността и бракоразводните дела влияят върху динамиката на раждаемост. По-високата брачност води до по-висока раждаемост, но влиянието ѝ отслабва в резултат на планираността на децата. Възрастта за встъпване в брак също е важен фактор - по-късните бракове намаляват раждаемостта.

Смъртността в областта е по-висока от средната за страната, което се отразява на раждаемостта негативно. В областта стойностите на детската смъртност са доста по-високи от средното за страната. Естественото възпроизводство на населението в областта е стеснено. Това равнище влияе върху бъдещето развитие на броя и структурите на населението. Към това влияние трябва да добавим и външната миграция, която също променя демографската ситуация в областта. В областта е засилена емиграцията, има и имиграция в някои от общините, но повече от заселилите се са в напреднала възраст и това няма да доведе до увеличаване на раждаемостта.

Перспективите за развитие на населението в областта в бъдеще не са обнадеждаващи, тъй като населението е застаряващо, емиграцията се засилва, смъртността - също, а и възрастта за встъпване в брак се увеличава. Тези процеси, съчетани с намаляващата раждаемост в областта, налагат извода за трайна тенденция за намаляване на броя на населението.

### Литература

1. Лаков, Пл., Регионална икономика, 2015.
2. [www.nsi.bg](http://www.nsi.bg)
3. [www.haskovo.bg](http://www.haskovo.bg)